

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก ของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวัดแบบครั้งเดียว (One - Shot Descriptive Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย และหญิงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป. 5 และ ป. 6) ช่วงอายุระหว่าง 10-12 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 85,800 คน และนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 82,400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย คือ การเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เป็นการกำหนดขนาดตัวอย่างจากจำนวนประชากร 168,200 คน โดยประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5% กำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5% จากการเทียบตารางของ Taro Yamane (อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์, 2534) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งโรงเรียน ออกเป็น 2 กลุ่มคือ
  - 1.1 โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 1 กลุ่ม
  - 1.2 โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (โรงเรียนราษฎร์) 1 กลุ่ม

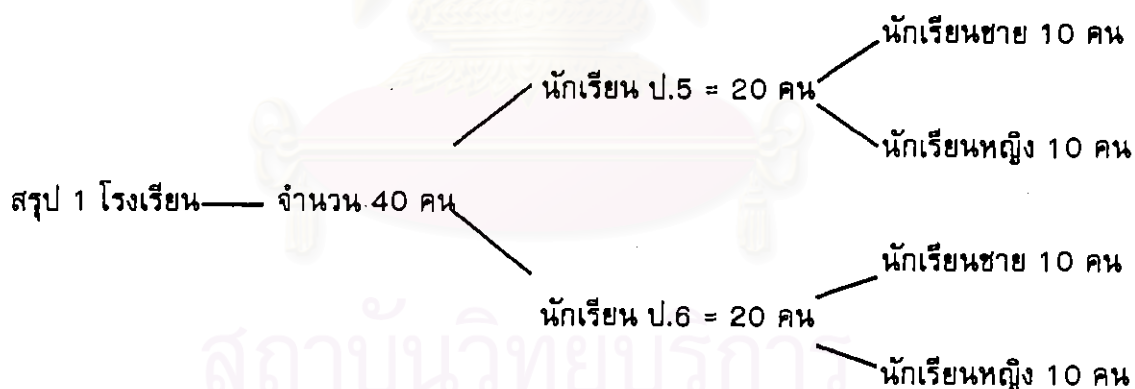
2. ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากชื่อโรงเรียนในแต่ละสังกัด จำนวนสังกัดละ 5 โรงเรียน และกำหนดสัดส่วน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้น ป.5 และ ป.6 กลุ่มตัวอย่างละ 40 คน / 1 โรงเรียน ได้ผลออกมาดังนี้

โรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. ราชบพิธ จำนวน 40 คน
2. วัดหัวลำโพง จำนวน 40 คน
3. วิชากร จำนวน 40 คน
4. วัดมหาพฤฒาราม จำนวน 40 คน
5. วัดสุวรรณ จำนวน 40 คน

โรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน

1. สถาพรศึกษา จำนวน 40 คน
2. แสงอรุณ จำนวน 40 คน
3. ศรีวิกรม์ จำนวน 40 คน
4. จินตานุกูล จำนวน 40 คน
5. มดุงศิษย์พิทยา จำนวน 40 คน

3. การติดต่อประสานงานเพื่อเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอนแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เตรียมขั้นตอนการเก็บข้อมูล โดยจะขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ของแต่ละโรงเรียน จากการทำหนังสือ / เอกสารรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ในแต่ละโรงเรียนที่ได้ตามข้อ 2 สุ่มนักเรียน ป.5 และ ป.6 ชั้นละ 20 คน เพื่อให้กรอกแบบสอบถาม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย แจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1** นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ต่างกัน
- ตัวแปรต้น - ลักษณะประชากร
- ตัวแปรตาม - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม
- สมมติฐานที่ 2** นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในรูปแบบของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ต่างกัน
- ตัวแปรต้น - ลักษณะทางประชากร
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สมมติฐานที่ 3** นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ต่างกัน
- ตัวแปรต้น - ลักษณะทางประชากร
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สมมติฐานที่ 4** พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก
- ตัวแปรต้น - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สมมติฐานที่ 5** พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก
- ตัวแปรต้น - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด โดยประกอบด้วย

- คำถามปลายปิด (Close-ended Questions) เพื่อสอบถามลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจต่อรูปแบบ และเนื้อหา การนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อสอบถามความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมที่สนใจ และอยากชม ทั้งนี้ได้แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยหรือลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โรงเรียน อาชีพบิดามารดา รายได้บิดามารดา การศึกษาบิดามารดา
- ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และชมรายการสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบของรายการสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหารายการ สิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่สนใจและอยากชม

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขโดยละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา ตลอดจนจนปรึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเพื่อให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ว่าวัดได้ตรงตามประเด็น รวมทั้งความง่ายในการใช้ภาษาด้วย หลังจากนั้น จึงจะนำไปทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล) กล่าวคือ อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายของ โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีวิธีวิเคราะห์เชิงสถิติดังนี้

- ใช้วิธีของ Cronbach เพื่อใช้ทดสอบส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ ความชอบและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ค่าความเชื่อถือได้ที่ได้จากวิธีนี้เรียกว่า Alpha coefficient มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left[1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right]$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าความเชื่อถือได้
	k	คือ	จำนวนข้อ
	V_i	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรูปแบบและเนื้อหาการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง ซึ่งก่อนที่จะออกทำการเก็บข้อมูลจริงในแต่ละครั้ง จะทำการอบรมผู้ช่วยวิจัย (จำนวน 2 คน) ก่อน เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลด้วยการกรอกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ประกอบในกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจคำถามในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจะเดินทางไปทำการสำรวจด้วยตนเอง โดยการเข้าไปแนะนำตัว แจ้งความจำนงให้ทราบ และขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม อธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถาม และรอเก็บแบบสอบถามพร้อมคำตอบกลับมาเลย ทั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2542

วิธีปฏิบัติการเก็บข้อมูล

1. ขอความอนุเคราะห์จำนวน และรายชื่อโรงเรียนระดับประถมศึกษา ป. 1 - ป. 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จากกองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวมทั้งที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ ที่สามารถติดต่อได้โดยสะดวก

2. ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในการทำวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

การวัดตัวแปร

การกำหนดคะแนนคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามในการวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ มีเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. การวัดตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปรความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนในระดับ 1.00-1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำมาก
คะแนนในระดับ 1.51-2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ
คะแนนในระดับ 2.51-3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง
คะแนนในระดับ 3.51-4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมในระดับสูง
คะแนนในระดับ 4.51-5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมาก

2. การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับรายการด้านสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ดูบ่อยมาก	5 คะแนน
ดูบ่อย	4 คะแนน
ดูปานกลาง	3 คะแนน
ดูไม่บ่อย	2 คะแนน
ดูนาน ๆ ครั้ง	1 คะแนน
ไม่เคยดู	0 คะแนน

คะแนนในระดับ	นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้
คะแนนในระดับ	1.00-1.50 หมายถึง มีปริมาณการเปิดรับรายการในระดับต่ำมาก
คะแนนในระดับ	1.51-2.50 หมายถึง มีปริมาณการเปิดรับรายการในระดับต่ำ
คะแนนในระดับ	2.51-3.50 หมายถึง มีปริมาณการเปิดรับรายการในระดับปานกลาง
คะแนนในระดับ	3.51-4.50 หมายถึง มีปริมาณการเปิดรับรายการในระดับสูง
คะแนนในระดับ	4.51-5.00 หมายถึง มีปริมาณการเปิดรับรายการในระดับสูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

1. แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

โดยวิธีการสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวอย่างในเรื่องต่อไปนี้

- ข้อมูลด้านลักษณะประชากร
- พฤติกรรมการเปิดรับรายการ/ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม
- ความพึงพอใจในรูปแบบและเนื้อหาของรายการสิ่งแวดล้อม

2. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

ทดสอบด้วยวิธีการสถิติตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ต่างกัน

ตัวแปรต้น - ลักษณะทางประชากร

ตัวแปรตาม - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe

- สมมติฐานที่ 2** นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในรูปแบบของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน
- ตัวแปรต้น - ลักษณะทางประชากร
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สถิติที่ใช้** t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe
- สมมติฐานที่ 3** นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ต่างกัน
- ตัวแปรต้น - ลักษณะทางประชากร
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สถิติที่ใช้** t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe
- สมมติฐานที่ 4** พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก
- ตัวแปรต้น - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สถิติที่ใช้** ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
- สมมติฐานที่ 5** พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก
- ตัวแปรต้น - พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อม
- ตัวแปรตาม - ความพึงพอใจในเนื้อหาของการนำเสนอรายการสิ่งแวดล้อม
- สถิติที่ใช้** ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทำการกำหนดรหัส ลงรหัส บันทึกข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X for window (Statistical Package For The Social Sciences)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย